

Naujienu Antroji Dalis

NR. 533

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATūros DRAUGIJOS LEIDINYS

XVI METAI

ALEKSAS AMBROSE

Copyright 1960

CHICAGOS LIETUVIŲ ISTORIJA

(Tęsa)

Draugijos "Lietuviškas Varpas" konstitucijoje buvo vienas paragrafas, kuris tuometinėje Chicagos lietuvių kolonijoje sukėlė labai daug kalbų. Iki to meto buvusių lietuviškų draugijų konstitucijos įsakydavo nariams bent kartą į metus eiti išpažinties. Tuo tarpu Jono Griniaus naujai suorganizuotoji draugija tokio paragrafo neturėjo. Nariai galėjo eiti išpažinties, jeigu jie norėjo. Niekas jiems neklūdė. Bet jeigu kai kurie nariai ir nenorėjo eiti, tai galėdavo ir neiti. Draugija susirgusiam nariui nenutraukdavo pašalpos vien tik dėl išpažinties neatlikimo. Draugijos valdyba iš viso šio klausimo nesvarstydavo. Kiekvienas narys turėjo teisę tikėti taip, kaip jo protas rodė. Galėjo ir visai netikėti. Draugija šelpė visus lietuvius, nekrepdama dėmesio į jų įsitikinimus.

Tais pačiais 1891 metais Jono Griniaus iniciatyva ir patarimais buvo suorganizuota Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio Gedimino Draugija. Ji išaugo į vieną iš didžiausių ir stipriausių tų laikų Chicagos lietuvių organizacijų. Josios konstitucija taip pat neturėjo nuostato, sąlygojančio pašalpą ėjimu išpažinties. Šia proga verta priminti, kad Jonas Grinius kartu su Jonu Matulaičiu savais pinigais nupirko Lietuvos Kunigaikščio Gedimino paveikslą ir atidavė šiai draugijai. Tai buvo draugijos "šventasis", išstatytas kiekviename iškilmingame susirinkime.

Jonas Grinius taip pat 1891 metais įsteigė Lietuvių Nepriklausomą Piliečių Klubą. Tuo metu Chicagoje jau atsirado Pranas Bračiulis. Jis dar tobesimokė kolegijoje, bet ir jis jau buvo linkęs tikybos reikalus skirti nuo visuomeninių organizacijų ir pašalpos. Vėliau šis klubas išsivystė į Lietuvišką Republikonišką Politiską Klubą. Tikrovėje tai buvo pirmas lietuvių republikonų klubas Chicagoje.

Bet daugiausia kalbų, triukšmo ir komentarų sukėlė 1892 metais Jono Griniaus įsteigta Teatrališka Draugija. Triukšmas kilo todėl, kad Jonui Griniui kilo mintis suvaidinti teatro veiklą lietuviškai. Jokio lietuviško teatro Chicagoje, tuo metu tur būt dar ir Lietuvoje, nebuvo; jokio lietuviško spaudinto teatro veikalo nebuvo. Nebuvo nei artistų, nei režisierių, nei statistų. O svarbiausia, Chicagoje tuo metu gyvenusių lietuvių tarpe nebuvo ir papročio eiti į teatrus. Kiekvienas į šį miestą patekęs lietuvis sunkiai dirbo, o laisvą valandą gavęs galvojo apie poilsį, o ne apie kažkokį jam nežinomą "trijatrą". Jis neidavo į angliškus teatrus, negalima buvo laukti, kad jis eitų į lietuvišką vaidinimą. Iš viso, tuometinis Chicagos lietuvis neturėjo jokios nuovokos apie teatrą, o Jonas Grinius vis dėlto ryžosi organizuoti vaidinimą ir kviešti savo tautiečius į teatrą.

Pirmam lietuvių teatro organizatoriui Chicagoje buvo aišku, jog tai ne vieno darbas. Pirmon eilėn jis suorganizavo Lietuvių Teatrališką Draugystę. Kada paaiškėjo, kad nėra jokio lietuviško veikalo teatrui, Jonas Grinius parašo istorinę 3 veiksmų dramą "Kovą po Gruenvaldu" ir išspausdino Chicagoje. Nėra režisieriaus. — Jis pats viską režisuoja ir organizuoja. Nėr pakankamo artistų skaičiaus? — Jonas Grinius vaidina svarbiausią vaidmenį. Jonas Grinius nugalėjo visus trūkumus, bet pražiūrėjo vieną smulkmeną. Jam ir į galvą neatėjo mintis, kad Chicagos lietuvių tarpe gali atsirasti žmonių, kurie bandytų pakenkti pirmam lietuviškam vaidinimui. O tokių atsirado. Stipriausias teatro priešas buvo kun. Jurgis Kolesinskas; neseniai tapęs naujai organizuojamos šv. Jurgio parapijos klebonas. Jonas Grinius jam nepatikęs, o kai artėjo vaidinimui skirta diena, tai kun. Kolesinskas rado reikalo priminti tikintiesiems, kad jie nusikals, jeigu vyks į projektuojamą vaidinimą. Žiauriai buvo apšmeižti ir teatro organizatoriai.

Kaip "Kovos po Gruenvaldu" režisierius, taip ir artistai nekrepė dėmesio į kun. Kolesinsko pareiškimus. Jie manė, kad ir kiti tuo metu Chicagoje buvę lietuviai nekreips į tai dėmesio. Bet apsiriko. Kada atėjo vaidinimo laikas — salė buvo pustuštė. Pirmojo vaidinimo pamatyti atėjo vos kelios dešimtys lietuvių. Atėjo labiau apsišvietusieji, savarankiškesni, iš kurių vėliau išaugo veiklūs visuomenės veikėjai. Bet pirmas vaidinimas nepavyko. Pajamų buvo mažai, ir Teatrališka Draugija negalėjo apmokėti nė pusės išlaidų. Sąskaitas vis dėlto reikėjo apmokėti. Aišku, kad jas apmokėjo Jonas Grinius iš nedidelių savo darbo pajamų.

(Bus daugiau)

Dienų Skeveldros

1.

Tik jau nebemanykite, kad vėl "pramonės parodoje" ruošinama "Zalgiris". Vai ne. Grynai "taktinis" pasvarstymas, ar (seniai nebgyvas) "Atžalynas" tinka gyvenimui? Kodėl nepaimta kiti žemėlapiai! Kodėl klaida "iš esmės", t. y. pačioje darbo pradžioje?!

"Atžalyno" (tiksliau: "Pataisė ir spaudai paruošė Juozas Norvaiša") žemėlapyje M. Lietuva "nurašyta" Vokietijai ir vietovardžiai: "Stallupänen", "Instenburg", "Darkehmen" ir pan.). Klaidus jis ir Vilniaus krašte, k. a: N. švenčionys, N. Vileika, Rudziškės, Nemenčinės, Dievoniskis ir tt. ir tt.

"Atžalyno žemėlapių pasirodžius ir ašmi, be kitų, rašiau (rodos, "Mūsų Kelyje"), kad... išimti jį ko greičiau iš apyvartos! Ir — neklydau. Netikęs žemėlapis keršija po metų metų.

Ak, Vakarų Vokietijoje buvom pasirūpinę žmogiškų žemėlapių, pvz. arch. Sk. Šlapelio kaip knygos "Lietuvos sienų klausimu" priedas, išleido "Patria". Betgi pagaliau Bostone "Liet. Enciklopedija" išleido J. Andriaus "Lietuvos žemėlapi" (ir vardiną sudarė kalbininkas dr. A. Salys).

Tai tiek beužbaigiant... "sienų klausimą" parodoj.

2.

Dabar "prie sienų" gyvenime šiandienykščiam, ypač ryt — poryt! Vartau "Kultura" Nr 7/8 ir — užkliunu "už sienos", kurios trokšta vokiečiai pabėgėliai ir tremtiniai (žr. "Politika i legendy", rašo jau keletą kartų "D. Skeveldrose" mirtas S. W. Kozlowski).

Ir taip, Wiesbaden mieste (V. Vokietijoje) vyksta paroda "Deutsche Kultur im Osten". Ten yra vienas specialus žemėlapis. Paspaudei elektros mygtuką ir — matai (šviesai užsidegus), kur, kada ir kaip germanų būta Europos rytuose. Būta, žinoma, kaip... tylių —ramių kolonizatorių ir kulturtregerių. Ten pat nurodoma, kiek vokiečių įtakos amžių sanvartose.

"Deutscher Ostdienst" (eina toks laikraštis, bet mūsų Elta ir kt. veiksniai, matyt, jo neskaity?) išaiškino, kad 1) tautiškai—etniškojo valstybingumo negali ateityje ir būti, 2) vokiečių kultūra savo nusveriančiąja įtaka yra "tautų su gyvenimo ir ramios kūrybos laidas praecityje ir ateityje".

Švietimo min. Schuette, parodą beatidarydamas, ypač pabrėžė, kad ateities gaires nustatant privalu žinoti, kad vo-

kiečių kultūra ir iniciatyva yra vyraujanti tarp Rytų Europos tautų.

Tas pas "Deutscher Ostdienst" (žr. 1960.3.14.) mini, kad Vestfalijos premjeras Dr. Meyers, kalbėdamas apie Bismarcko įkurtą vokiečių reichą, pabrėžė, kad joks "protingas vokiečis" netrošksta peržengti 1871 m. sienų.

1871-ųjų metų? Kur tada buvo Mažoji Lietuva, Poznanė, Torunė, Strassburg, Metz?!

3.

S. W. Kozlowski mano, kad masių nuomonė visada nespėja eiti su laiku (įvykiais). Nespėja pas vokiečius, nespėja ir pas lenkus. Toliau pažodžiai rašo:

Lenkai emigrantai, Gudus ir Ukrainiečius betraktuojantys kaip "kaip mūsų piliečius" ir praicy ir ateity, galvoja ne kitaip, kaip ir vokiečiai tremtiniai, kurie teisę gyventi savo gimtoji vietoj (Heimatrecht) supranta kaip pareigą tą vietą įjungti į vokiečių valstybę.

Sugrįžimas, rašo S. W. Kozlowski: — lenkų į Vilnių, Minską, Lvovą ir taipgi į Kijevą ar Vitebską yra galimas ir netgi mieliai matomas, jei ten, žinoma, grįšime ar vyksime kaip pakviesti svečiai, pirkliai, specialistai ar mokslininkai. Lenkai, kurie ketina žygiuoti į rytus nuo dabartinės (pabraukta paties S. W. Kozlowskio) Lenkijos sienų kaip valstybinis veiksnys, trokštą nors ir labiausia nuoširdžiai ir atvirai globoti "mūsų piliečius" gudus ir ukrainiečius, privalo susidurti su griežtu priešišku anų gyventojų sutikimu. Kas to nemato arba nenori matyti, nespėja eiti su laiko įvykiais.

Toliau S. W. Kozlowski rašo: Visa tai galima pakartoti ir apie vokiečius: jų ateityje grįžimas ne tik į Gdanską ar Vroclavą, bet taip pat ir į Varšuvą, o jau tikrų tikriausia į Kijevą ar Minską, gali būti pagėidaujamas, jei ten, žinoma, vyks kaip pakviesti svečiai, pirkliai, specialistai ir mokslininkai. Bet niekad kaip viršinininkai maloniai žadantys mums leisti naudotis Vyslės žiotimis, o Lietuvai Klaipėdos uosto įrengimais.

4.

S. W. Kozlowski savo įdomiose ir drąsiose pastabose, be kita ko, mini, kad tarp vokiečių tremtinių ir pabėgėlių prigijo žodis "Verzichtpolitiker". Tai nuolaidus politikas. Betgi anų lūpose išreiškia panieką, kokią rusai (anapus geležinės

(Tęsinys 2 psl.)

Dienų Skeveldros...

(Atkelta iš 1-mo pusl.)

uždangos) rodė "fašistams". Autorius buvęs vieno 2 rusų belaisvių ginčo liudininkas. Kai jau išsikeikta visa rusų keiksmazodžių atsarga, bloks-ta paskutinė korta: ... fašyst ty proklatyj! Kai autorius paklausė, kodėl "fašyst", gavo "paaiškinimą": "Da razvie ty nie znajes? Eto izmienik naroda, eto sama poslednija svolač!"

Vakarų Vokietijos spauda (tai reikia maloniai pastebėti) nelabai domisi "Deutscher Ost-dienst" ir jų bendruomenės revanšine politika. "Verzichtpolitiker" atsako irgi įkandžiu terminu: *Professionales trém-tings*

5.

Betgi, kaip S. W. Kozlowski rašo, nuomonė, kad kada nors galėtų įvykti "ramūs mainai" (lenkai šiek—tiek atsitraukia nuo Oderio—Neisės ir, aišku, pasistumia į rytus nuo dabartinių Lenkijos sienų), vokiečiuos, deja, gana gyva. Netgi ministerių ir kt. valstybininkų tarpe. Tai "pavojinga legenda", kaip autorius teigia. Jei tai kada nors, apsaugok. Viešpatie, būtų bandoma, savaime kiltų "lenkų valstybingumui žmogžudiškas konfliktas su Gudija, Lietuva ir Ukraina".

6.

Dr. A. Trimakas (žr. "Darbininkas") pastebi:

Vokiečiai pasilieka užinterisuoti atgauti Rytprūsius, į kurių dalį ir mes pretenduojame. Vokietija todėl yra santūri savo santykiuose su Lietuva. Ji pritaria mūsų kovoms už laisvę, bet ne mūsų teisėms į visas tautos žemes. Vokiečiai nepagaili mums simpatijų, nedaro sunkumų Vilkui veikti Vokietijoje, tačiau viešai Bona iki šiol niekuo nėra užsiangažavusi Lietuvai padėti jos likiminėje kovoje. Vokietijos palankumas mums yra grynai moralinis tarptautiniuose forumuose, kaip kad Europos Taryboje, vokiečių atstovai niekur nėra pasisakę remsią Lietuvos bylą. Neseniai lankėsi New Yorke vokiečių krašto apsaugos ministeris dr. Strauss ir pasakė ta proga kalbą. Jis įvardino visas Europos pavergtas tautas, bet kai priėjo prie Baltijos, jas atžymėjo nereikšmingu posakiu "und mache andere". Šis pareiškimas yra būdingas vokiečių dabartinei laikysenai.

7.

Atėjo naujas "Lietuvos Pajūris". Tarp str. matom "Liūd-ną tautos sukaktį", "Durbės kautynes ir pajūrio lietuvius" (M. E. Nauburo), "Maž. Lietuvos lietuviybės bruožas" ir kt.

"Liet. Pajūris" išcina 4 kartus per metus. Kaina... 1 (vienas) doleris. Redakcija: 5260—10th Ave., Raml., Montreal, P. Q. Canada. Vyr. red. A. Lymanas.

Perlaidas ar čekius rašyti:

Koks gi ištikrųjų bus tas paminklas?

LAISVOJI TRIBUNA

Prieš du metus pasigirdo balsų, kad norima Čikagoje atkurti bolševiko-okupanto sunaikintą Kaune Nežinomojo kario kapą-paminklą. Tas faktas pasitvirtino tuo, kad buvo sukvietas karinių organizacijų atstovų susirinkimas, kuriame buvo aptartas paminklo atstatymo reikalas ir išrinktas komitetas, kuris išleido atsišaukimą į lietuvių visuomenę, prašydamas atstatomam paminklui aukų. Prie atsišaukimo pridėjo buvusio paminklo fotografiją ir visą tą paskelbė periodinėje lietuvių spaudoje. Aš būdamas Ramovėnų valdyboje ne tik tam komitetui talkininkavau rinkliavoje, bet ir laikraščiuose: Naujienose, Drauge, Karyje parašiau reklaminius straipsnius, primindamas visuomenei reikalo svarbumą ir prašydamas būti dosniais.

Ne tik buvęs karys, bet ir kiekvienas mylįs savo krašto palikimą su džiaugsmu tam pritarė. Labai gerai prisimename, kokios reikšmės tautiniam auklėjimui ir tėvynės meilės ugdymui turėjo tas paminklas. Bū-davo nė vienas praeivis nepraeidavo neužsukęs pasišiūrėti, pasigrožėti ir pasidžiaugti tą šventovę. Sakau, šventovė todėl, kad jame po pamatais paminklo ilsėjosi nežinomojo kario kaulai, ištisa eilė kryžių, kryželių, tarp kurių Lietuvos laukuose lietuvis karys-savanas bei partizanas laisvės kovų metu kovėsi su įvairiaspalviu priešu, įsibrovusiu į kraštą tikslu sutrypti atkovotą nepriklausomybę. Aatseit, ten buvo sukrautos visos brangiausios mūsų tautos brangenybės. Be to, ten kas vakaras kilo degančiame aukure ugnies dūmai kartu su vakarine malda į dangų. Ten nuolat būdavo mūsų kariai — invalydai, praradę savo sveikatą visam gyvenimui. Ten skam-

"Lietuvos Pajūris" 7116 Car-tier St., Montreal, P. Q., Canada.

Užsisakyk, Bičiuli, nes laik-raštis svarbus kovai už tėvų žemę. Gal būt, "L. Pajūriui" tobulėjant ir dažnėjant mažes tremtyje mūsų "neutralieji" ("Germany" ar "Kaliningska-kaja oblast" — kokaja eto raz-nica?! nes, anot jų, "ne mano pupos, ne mano...") Redakto-riams sėkmės!!!

J. Cicėnas

bėjo didžiųjų švenčių metu Lais-vės varpas, Amerikoje gyvenan-čių lietuvių paaukotas. Žodžiu, buvo šventovė, kurioje sėmėmės dvasios jėgų darbei ir kovai dėl mūsų protėvių šventos žemės.

Štai po tam tikros pertrau-kos šio mėnesio pradžioje (die-nos nepamenu) per p. Barcus radiją girdime L. V. S. Ramo-vės C. V-bos sekretoriaus p. A. Rėklaičio pranešimą, kad paminklui atstatyti yra jau su-rinkta aukų 5-6 tūkstančiai. Gi š. m. "Draugo" rugpiūčio 16 d. p. St. Dirmantas, kuris pirma-me Ramovėnų susirinkime, svar-statant paminklo atstatymo rei-ka-lą, buvo neigiamai nusistaty-mo, rašo labai entuziastingai, kad paminklas tuojau pradeda-mas statyti ir kalba, kad bus pastatyta kopyltėlė su kryžium ir smilkine. Tačiau apie atsta-tymą paminklo nei vienas, nei kitas nė žodžio nesako, o tik kalba apie pastatymą kokios tai kopyltėlės ir prašo daugiau au-kų.

Kiek anksčiau J. B. Vazgelis-kis Naujienų š. m. birželio 24 d. laidoje štai ką rašė: kad komi-teto posėdyje arch. Mulokas įrodinėjo, kad Kaune prie Ka-ro muziejaus žuvusiems už lais-vę paminklas buvęs labai men-kas, nemeniškas, o dar ir neori-ginalus ir t. t. — lyg daržinė, ir kad jis yra paruošęs projek-tą visai kitą. Tam sumanymui smarkiai pasipriešino L. V. S. Ramovės Čikagos skyriaus at-stovas p. Butėnas, kuris vėliau dėl skirtumo nuomonių iš komi-teto atsiskakė. Taip pat nei-giamai yra pasisakęs ir Tėvų Jėzuitų atstovas Tėvas Krišta-navičius, įrodinėdamas, kad nau-jas daugel atvejų neatstos bu-vusiojo ir davė suprasti, kad pasilikti reikia prie seno.

Keista ir nesuprantama. Pa-minklas, kuris ištisus 20 metų simbolizavo šventovę, šiandien architekto ir nekompetetingo komiteto tapo išniekintas. Juk komitetas nėra vien iš saugu-miečių arba akmenų skaldytojų, jame yra ir generolas, ir vie-nas kitas dailininkas ir Tėvų Jėzuitų atstovas...

Ar gali atstoti koki tai kop-lytėlė, kad ir su kryžiumi ir aromatiškiausiais smilkalais bu-vusį Nežinomojo kario pamink-lą? Ne, nes kiekvienam žmo-gui yra brangūs jo gimtieji na-mai. Jų netekusiam tampa bran-gi ir tų namų fotografija — ji

2 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, AUGUST 27, 1960

tampa kenčiančiojo relikvija. Vienas tik žvilgterėjimas atgai-vina vaikystės, jaunystės atsi-minimus. To gi nedaro bet ko-kio svetimo namo fotografija. Ar ne tas pats bus ir su šiuo naujuoju paminklu?

Mano supratimu, yra sąmo-ningas pasityčiojimas iš buvu-sio garbaus ir mūsų širdims mielo paminklo bei apvilymas aukotojų. Juk aukos buvo ren-kamos ne kokiai tai kopyltėlei statyti, bet buv. Nežinomojo ka-rio paminklui atstatyti.

Povilas Dirkis

Ivartis

Yorkshire (Anglija) vyko draugiškos futbolo rungtynės tarp dviejų kaimų komandų. Sviedinys užkliuvo už čia pat besiganančios karvės ragu. Iš-sigandusi karvė begdama nu-metė sviedinį tiesiai į vienos komandos vartus. Teisėjas už-skaitė įvartį.

Kas mokės?

Vienai gražiai mergaitei, va-žiavusiai traukiniu Paryžius-Lionas, įgriso nepažįstamas jaunuolis, tikras Don Žuanas. Mergaitė ištempė virvutę tarp savo skyriaus durų rankenos ir stabdžio, skirto vartojimui nelaimingų įvykių atvejais. Kai jaunuolis pamėgino neprasy-tas atidaryti duris, traukinys sustojo. Byla dėl pabaudos iki šiol neišspręsta, nes teisėjui neaišku, kas kaltas.

"NAUJIENOS" KIEKVIENO
DARBŲ ŽMOGAUS
DRAUGAS IR BICIULIS

SOPHIE BARCUS

RADIJO VALANDA

Visi programai iš WOPA,
1490 kil. AM 102-7 FM

Kasdien: nuo pirmadienio iki
penktadienio 10—11 val. ryto

Šeštadienį ir sekmadienį
nuo 8:30 iki 9:30 v. ryto
VAKARUSKOS: pirmad. 7 val. v

Tel.: HEMlock 4-2413

7159 S. MAPLEWOOD AVE.

Chicago 29, Illinois

IS TOLI AR IS ARTI PIGIAI

PERKRAUSTAU
(MOVING)

BALDUS IR ĮVAIRIUS DAIKTUS
Perkraustymas saugus, greitas ir
tvarkingas. Viskas apdrausta.

ANTANAS VILIMAS

3415 So. Lituanica Ave.
CHICAGO, ILLINOIS

Tel.: FRontier 6-1882

GRADINSKAS

FM NESIOJAMI

tranzistoriniai radijai.
vėsintuvai, televizijos, fonografai.
Pardavimas ir taisyimas.

J. G. Television Co., 2512 W. 47 St.
FRontier 6-1998

Atdara kasdien. Sekmad. uždaryta

Siunčiu CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAU-GIJAI, 1739 S. Halsted St., Chicago 8, Illinois, \$5.00 čekį spausdinamai Alekso Ambrose knygai CHICAGOS LIETU-VIŲ ISTORIJA. Prašau mane skaityti šios knygos rėmėju. Kada baigsite spaudos darbą, tai man priklausantį knygos egzempliorių prašau pasiųsti tokiu adresu:

Vardas ir Pavardė

Numeris ir gatvė

Miestas ir valstybė

Data Parašas

GRUZZDIETIS TRYS PRAEITŲ METŲ ŠVIESULIAI

(Tėsinys)

Savo subtilumu Mackaus poezija vietomis gali atrodyti net abstrakti. Bet tas pats "metafiziškas" poetas sukuria ir šiuos tautosakiškai žaismingus posmus:

*I avilį nebelėk
medaus nebenešk,
bitelė pilkoji;*

*koris išvalgytas,
avilys išdraskytas,
bitelė pilkoji;*

*sudegink sparnus,
geluonį įleisk
bitelė pilkoji;*

*valandėlę gyvenk,
ir ramios tau mirties,
bitelė pilkoji. (19 p.)*

Kitaip pergyvena emigracijos liūdną nedalią kitas "Metmenų" poetas J. Mekas. Šį poetą pagauna abejonės dėl mūsų gyvenimo prasmės čia, be gimtinės "namų vėjo".

*Kas yra laikui
tavo teisingumas —
kas yra tavo klaidingumas
ar tavo tikrumas
prieš istorijos teisingumą?
(91 p.)*

klausia J. Mekas.

(Šį poetą negrįžiai užsipuolė tūlas "A. A." "Dirvoje", įžiūrėdamas "Paskutinėse dvylika sekundžių" menamai plagijata. Tenka pripažinti, kad svoris yra J. Meko pusėje ir dviasios nykštukai, kaip "A. A." neįstengs jo numušti.)

Nuo to laiko, kai šios eilutės buvo parašytos, pasirodė ir antras "Metmenų" numeris.

URMO KAINOS

Rankiniai laikrodėliai po	\$4.00
7 akmenėlių laikrodėliai po	\$5.00
17 akmenėlių Benrus, patys užsisuka, automatiški	\$19.75
17 akmenėlių su žadintuvu....	\$24.00
Paausuoti laikrodėliai, vyriški ir moteriški, vertės \$49.00 už	\$29.00
17 akmenėlių 14 k. aukso vyriški ir moteriški, nupiginti	\$37.50
Deimantiniai žiedai vertės \$100.00 už	\$50.00
Deimantiniai žiedai vertės \$250.00 už	\$125.00
Auksiniai vestuvių žiedai po Kliperiai plaukams kirpti po	\$10.00
Deimantiniai rėztukai stiklui plauti po	\$3.75
Auksinės rašomos plunksnos Rašomos mašinėlės nuo Gintaro išdirbiniai. Moteriški papuošalai	\$29.50
3 gabalų lagaminų setas	\$18.95
Plano akordeonai po	\$99.50

BUDRIK JEWELRY

3241 So. Halsted Street
Calumet 5-7237

Sekmadieniais uždaryta
Pirmadieniais ir ketvirtadieniais
atdara iki 9 val. vakro.

Radio programa iš stoties WHFC, 1450
kil. sekmdieniais nuo 2:15 iki
3 val. po pietų.

Jo bendra išvaizda atrodo geresnė už pirmąjį — tik gal viršelis per pilkas ir mažiau patrauklus už pirmąjį (V. O. Virkau darytas). Manau, kad apie antrąjį "Metmenų" numerį bus neūžilgo išsamesnė recenzija. O todėl čia tik trumpai suminėsiu svarbesnius dalykus iš jo. Žurnale telpa A. Mackaus, J. Meko, V. Krivicko, R. Šilbajorio ir V. Kavolio straipsniai; L. Sutemos, A. Skėmos, L. Švedo ir A. Gustaičio eilėraščiai bei K. K. Almeno novelė. Minėtų autorių dalykai ir meniškos iliustracijos A. Elskaus, R. Kavolienės, J. Kėdainio, J. Šapkaus, V. O. Virkau ir L. Židonytės sudaro 140 puslapių. Likusius 51 puslapius užpildo politinė ir kultūrinė apžvalga bei redakcijos žodis. (Vienas apžvalginis pasisakymų V. Rastenio atžvilgiu jau buvo komentotas "Naujiene".)

Redaktorius pabrėžia, kad "Metmenims" "rūpi būti gyvosios minties organu (organu beveik biologine prasme — galvojimo įnagiu) ... Gyvoja mintimi gi galime laikyti galvojiimą, kuris eina iš autentiško žmogaus susidūrimo su savo būties problemomis ir apie kurį gali kauptis, kristalizuoti save, išiforminti jo gyvenimas."

Toliau paaiškinama, kad "jie yra jaunosios kartos — sakykime, tarp dvidešimties ir keturiasdešimties — galvojimo organas, tiek jiems visada iškilis svarbiausias intelektualinis šios kartos rūpestis: išsiaiškinti savojo lietuviškumo reikšmę, turinį ir tikslus; kas jame esminga, kuo jis šiandieniniam žmogui svarbus, kur link jis kreiptinas".

"Baltaragio Malūnas"

Nederėtų praeiti pro šalį ir pro kitą labai svarbų 1959 metų kultūrinį įvykį. Tai pirmą tokia dovana lietuviško žodžio ir teatro mylėtojams, kurios sulaukėme iš Montrealio Liet. Dramos teatro kolektyvo su režisore B. Pūkelevičiute priėmimoje. Tai dviejų ilgo grojimo plokštelių puošniai išleistas albumas "Baltaragio Malūnas". Ši K. Borūtos knyga pirmoji pralaužė geližinę uždangą į

šiapus, Po, pagal B. Pūkelevičiūtės ir K. Veselkos sudraminto veikalo premjeros 1957 metais Montrealyje, aštuonios lietuvių kolonijos Kanadoje ir JAV-bėse turėjo progos gėrėtis šia gražia simbolistiška istorija apie Girdvainio prarastus obuolmušius, malūnininką Baltaragį ir jo dukrą Jurgą, velnią Pinčuką ir kitus. Ne vienam ausyse tebeskamba tas nelemtas "galėjo būti gyvenimas kaip obuolys." Galėjo... 1959 m. tas pats teatro kolektyvas labai gerai užrašė šį veikalą į plokšteles RCA studijoje Montrealyje. Kaip pačių vaidintųjų žodis, taip ir techniškas atlikimas šių plokštelių yra beveik be priekaišto. Jos paklaustyti laiks nuo laiko sudarys didelį malonumą visiems, kurie mėgsta gyvą lietuvišką žodį.

Trumpa šio albumo metrika: "Kazio Borūtos "Baltaragio malūnas" arba "Kas dėjosi anuo metu Paudrūvės krašte" audiofoninis tekstas: Birutės Pūkelevičiūtės ir Kazio Veselkos. Režisūra — Birutės Pūkelevičiūtės. Veikia: Pasakotojas — Juozas Akstinas, Baltaragis — Henrikas Nagys, Jurga — Birutė Pūkelevičiūtė, Girdvainis — Leonas Barauskas, Uršulė — Bronė Malaiškienė, Pinčukas — Kazys Veselka, Šešėlga — Vytautas Sabalys, Raupys — Vincas Skaisgiris, Marcelė — Viltis Vaičiūnaitė, Klebonas — Ričardas Simaniūškis.

Viršelis — Kazio Veselkos."

Kaip šio albumo leidėjai sako: "Šis bandymas užfiksuoti plokštelėje lietuvišką vaidinimą yra pirmas tokio pobūdžio darbas mūsų teatro istorijoje. Montrealio Lietuvių Dramos Teatras nori tikėti, kad jis išliks liudininku meilės gimtajam žodžiui ir savam kraštui, kuria gyvena išeivijos aktorius ir visame pasaulyje išsibarstę lietuviai, minėdami 60-ties metų lietuviško dramos teatro sukaktį."

Lietuviškas valio Montrealio kolektyvui ir geriausios sėkmės visuose jų sumanymuose ir darbuose! O visuomenė neturėtų pamiršti, kad šis gražus lietuviškas žodis daugiau prisidės prie lietuviybės išlaikymo, nei įvairūs nerealiūs graudėnimai. Visi turėtų paskubėti

įsigyti šį albumą, kurie suinterisuoti, nes kiek girdėti, jau baigiama išparduoti jo antroji laida (o šiuo metu gali būti jau išparduota).

O beto, kaip patirta, Montrealio Lietuvių Teatras neužilgo išleis ir antrą dramos albumą. Tai bus B. Sruogos "Milžino Paunksmė" 3-jose ilgo grojimo plokštelėse. Didelių pastangų reikėjo šį darbą atlikti. Įsigydami ir šį albumą parodysime savo tautinį ir kultūrinį subrendimą ne žodžiais, bet darbais.

(Pabaiga)

Margumynai

Iš mokinių rašomųjų

Ir karalius leido jaunuoliui vesti savo dukters ranką.

Daugumas Bavarijos gyventojų minta pievomis ir miškais.

Mahometonai turi teisės vesti kelias moteris, o krikščionys tik vieną. Tai yra "monotonija".

Kiškis ne tik bailus, bet taip pat ir gardus.

Inteligentiška ožka

Mr. Richardson, ūkininkas iš Durhamo (Anglija) turi ožką, mokančią atkimšti alaus bonkas. Atkimšusi ji laiko bonką dantimis ir užverčia galvą, kad galėtų gerti jos labai mėgiamą skystimėlį.

DĖMESIO VISIEMS

Pranešama moterims ir vyrams, turintiems galvos odos nepagydomas ligas: votis, šašus, pleiskaną, plaukų slinkimą, niežėjimą. Lietuviškoje vaistinėje esamais vaistais Nr. 1-25849 išgydoma 100%.

Vyresnio amžiaus atgauna jaunystės plaukų spalvą. Jei tie vaistai neišgydytų — pinigai gražinami. Patyrę tų vaistų gerumą, patarkite giminiams, kaimynams ir pažįstamiems.

Pagal užsakymą, prisiunčiame paštą, apdėtu mokesčiu. Vaistų siuntimui giminiams duodame didelę nuolaidą. Tie vaistai gaunami tik

Lietuviškoje Vaistinėje

2458 W. 69th Street
Chicago 29, Ill.

PASINAUDOK PATIKIMU, KRUOPŠČIU IR GREITU MŪSŲ FIRMOS PATARNAVIMU

GENERAL PARCEL & TRAVEL CO., INC.

Licensed by INTOURIST

SIUNTINIAI SIUNČIAM I SOVIETŲ RUSIJĄ

LIETUVA, UKRAINA, BALTGUDIJA, LATVIJA, ESTIJA, IR KITAS RESPUBLIKAS.

135 WEST 14th STREET
NEW YORK 11, N. Y.
Tel.: CHelsea 3-2583

Tik vyriausioji įstaiga
atdara kasdien nuo 9-6;
Sekmadieniais nuo 9-4.

MŪSŲ SKYRIAI

141 Second Avenue
NEW YORK CITY
Tel. GRamercy 5-7430

39 Raymond Plaza W.
NEWARK, N. J.
Tel. MArket 2-2877

132 Franklin Ave.
HARTFORD, CONN.
Tel. CHapel 6-4724

900 Literary Road
CLEVELAND 13, OHIO
Tel. TOWer 1-1461

332 Fillmore Ave.
BUFFALO 6, N. Y.
Tel. MOhawk 2674

350 West Broadway
SO. BOSTON 27, MASS.
Tel. AN 8-5040.

11339 Jos. Campau
DETROIT 12, MICH.
Tel. TOWnsend 9-3980

632 W. Girard Ave.
MICH. PHILADELPHIA 23, PA.
Tel. WALnut 5-8878

3216 Sunset Blvd., Los Angeles 26, Calif. Tel. NORmandy 5-9887.

2134 W. Chicago Ave., Chicago 22, Ill. Tel. DICKens 2-8232.

217 East Hennepen St., Minneapolis, Minn. Tel. FEderal 2-4908.

Mūsų didžiulė firma turėdama tūkstančius patenkintų klientų 100% garantuoja pristatymą. Kiekvienas siuntinys išsiunčiamas laike 48 valandų ir adresatą pasiekia per 6-7 savaites (oro paštu laike 7-12 dienų). Įstaigose yra pirmos rūšies didelis pasirinkimas įvairių prekių. Reikalaukite mūsų nemokamų katalogų, kuriuose rasite informaciją apie naujas muitų normas ir patarnavimus.

MŪSŲ ŽINGSNIAI

Leidžia Santara ir Sambi Sviesa Chicagoje.
Redaguoja: Rita Kavolienė
Medžiagą siūsti: 5635 W. 22nd Pl., Cicero 50, Ill.

3 METAI

NR. 23 (100)

VYTAUTAS KAVOLIS

Kultūrinės veiklos metmenys

I

Ligi šiol kultūrinei Santaros veiklai buvo būdingi šie bruožai:

1. *Visuotinumai*: kai vieni leido "Ateitininkų ideologiją", o kiti "Akademinę skautiją", santariečiai iš pat pradžių savo knygų leidyboje griežėsi ne to, ko reikalautų organizacinis egoizmas, bet to, kas buvo visai visuomenei įdomu ir reikalinga. Turiu mintyje knygas kaip Kosto Ostrausko "Kanarėlė" ir Algimanto Mackaus "Jo yra žemė". Kiek pastangų visos kitos akademinės organizacijos yra iliejusios — ir, atrodo, tebelieja — į savo jubiliejus! Santara yra vienintelė, niekada neminėjusi savęs. Ji tačiau jau kelinti metai savo visuotiniuose suvažiavimuose atkreipia ne tik savo narių, bet ir lietuviškosios visuomenės dėmesį į visai visuomenei svarbias sukaiktis: Balio Sruogos, Vinco Kudirkos, Lietuvių Teatro... Santariečių buvo, trumpai tariant, *priimta atsakomybė už tam tikrus visos visuomenės kultūrinių reikalų aspektus*.

2. *Avangardiškumas*: vykdamas savo kultūrinius įsipareigojimus visuomenei, buvo žvalgomasi kūrybiškai gyvo, naujų minčių ir formų ieškančio kultūrinio avangardo, ir jam stengiamasi pagelbėti savo balsu pasiekti platesniąją visuomenę.

3. *Kritiškumas*: Santarog buvo išsiugdyta *daug reikalaujančiųjų auditorija*, kurios negalima patenkinti atsitiktinai numestiniu darbu ar daug kartų girdėto pakartojimu, bet kuri reikalauja rimtos pastangos ir kūrybinio pajėgumo, išliekančio lyginant su visuotiniaisiais moderniosios kūrybos kriterijais. Bet niekada nebuvo santariečių ateinama į kultūrinį gyvenimą su prarūgusia aistra, žut būt, surasti ką kritikuoti. Santariečių nuoširdumu kiekvienai nuoširdžiai, kad ir nepopuliariai, kad ir sunkiai suprantamai, kad ir labiausiai individualistinei kūrybinei pastangai įsitikino daugelis visuotiniuose suvažiavimuose jau šešti metai atvykstančių — ir visada studentuose atgarsį sukeliančių — rašytojų ir menininkų.

4. *Praktinis aktyvumas*: Santara nepasitenkino kultūrinių klausimų diskutavimu, bet visada vykdė praktiškai atliekamus darbus. Kai kuriose iš Europos atsivežtose akademinėse organizacijose skiriama nepa-

prastai daug dėmesio visapusiškiems reikalų aptarimams ir rezoliucijų šlifavimams — ir po šitokio didelio energijos išsekimo nebeįveikiama ypatingo reikalo dar nors kiek jėgų paskirti rezoliucijose užsibrėžtųjų planų vykdymui. Santariečiai retai priima rezoliucijas, mažai kas esti raštuose užprotokoluojama, bet jie pirmieji iš mūsų akademinėse organizacijų Amerikoje pradėjo rengti dailės parodas, skelbti literatūros konkursus bei leisti grožines knygas. Jei kitos akademinės organizacijos šį pavyzdį pasekė, tuo santariečiai tegali didžiuotis.

Ateities kultūrinę veiklą planuojant, turėtų būti ir toliau laikomasi šių keturių principų.

Ypač aktualiu uždaviniu šiandien tampa filisterių veiklos gairių nustatymas. Nei viena akademinė organizacija neturi aiškaus veiklos modelio, priimtino Amerikoje mokslus baigusiems filisteriams, atitinkančio jų aspiracijas ir sugebėjimus. Visos organizacijos šitokio modelio pasigenda, nes be jo filisterių veikla dažnai lieka išblaškyta ir pasimetusi, plaukianti nuo atsitiktinumo į atsitiktinumą. Tiems, kurie jaučia visuotinę atsakomybę, kurie rūpinasi ne ideologiniais niuansais, bet pačiu minties avangardiškumu, ir kurie didžiuojasi savo praktiniu aktyvumu, — pridera pagalvoti ne vien apie savąsias veiklos gaires, bet, gal būt, ir parūpinti modelį filisteriškai veiklai apskritai. Nereikėtų nuliūsti, kad kiti nusitveria mūsų idėjų ir jas — neblogger gal už mus pačius — įgyvendina. Intelektualinio avangardo uždavinys yra būti realių idėjų šaltiniu, ir niekada neišsekti.

Šitokio bendrojo filisterių veiklos modelio rėmuose geriau išryškės ir specifiniai Santaros kultūrinės veiklos uždaviniai.

II.

Akademinėse organizacijų filisterių vienetai turėtų būti jautriausi *kultūriniais* bendruomenės reikalams ir kartu pakankamai pajėgūs parūpinti išteklį tų reikalų realizavimui. Ypač akademinėse organizacijų filisteriams turėtų būti suprantama, kad tautos reikalingos gyvos intelektualinės kultūros ir šviežios, šia prasme modernios, individualinės kūrybos.

Akademinėse organizacijų filisterių vienetais todėl siūlytina priimti atsakomybę mūsų lietuviškoje bendruome-

nėje už intelektualinės kultūros ir individualaus kūrybiškumo kultūrinę, pasirenkant tas sritis, kuriose Lietuvių Bendruomenė negali arba nenori reikštis ir kuriose įžvelgiama aiškių spragų.

Pavyzdžiui (neišsėdami visko, ką filisteriams galima pasiūlyti), individualaus kūrybiškumo paskatinimui filisterių vienetais siūlome:

1. Suorganizuoti *kūrybines stipendijas*, kurios kas metai bent vienam kitam rašytojui duotų galimybę paskirti keletą mėnesių netrukdomam kūrybiniam darbui. Parama rašytojui turėtų gauti mūsų planuose pirmąją vietą, nes jisai yra galutinis tiek lietuvių, tiek rimtos intelektualinės kultūros pagrindas.

2. Filisterių organizacijos turėtų įeiti knygų rinkon, leidamos *knygas*, kurias dėl jų modernumo ir drąsos nedrįsta paliesti komerciniai ar doktrinaiškai apriboti leidėjai.

3. Visos filisterių organizacijos drauge turėtų paimti atsakomybę už nuolatinio keliaujančio *lietuvių teatro* suorganizavimą ir aprūpinimą.

4. *Dailės parodų* rengimo ir *instrumentinės muzikos* koncertų jau specialiai nebereikia minėti, nes akademinės organizacijos šiais dalykais ir taip rodo nemažą susidomėjimą.

Praktiniam intelektualinės kultūros paskatinimui filisterių vienetais siūlome:

1. Kadangi atskirose vietovėse jau yra nemaža jaunų filisterių, kurie nori ir kuriems reikėtų įgyti gilesnio lietuviško apsišvietimo, bet kuriems lituanistinės mokyklos dėl jų amžiaus nebėra tinkamos, — siūlome visų akademinėse organizacijų bendromis pastangomis atskirose vietovėse įsteigti *lietuviškąsias akademijas*, kuriose moksliai pažangesnėje nuotaikoje būtų analizuojami svarbesnieji lietuvių kultūros aspektai, pasiekimai bei trūkumai. Šiose akademijose turėtų būti išnaudojami modernių socialinių mokslų įnašai žvelgiant į bendruomenę ir kultūrą. Akademijos turėtų būti pravedamos visų organizacijų drauge, kad būtų išvengta savosios grupės ideologinių interesų sutapatavimo su lietuvių apskritai (o šis nuodas yra užkrėtęs žymią lietuvių kultūrinės veiklos dalį!) ir kad visų bendros pastangos galėtų pagelbėti susiformuoti bendrajai modernios lietuvių kultūros vaizdui. — Šių akademijų uždavinį tam tikromis aplinkybėmis galėtų atlikti ir neformalūs seminarai privačiuose namuose, kuriuose dalyvautų jaunos šeimos ir jauni viengungiai. Jei taip gali padaryti aukštesniųjų klasių Amerikos priemiesčių žydai, kodėl negalėtume ir mes?

2. Vietoj begalinės gausybės atsitiktinių suvažiavimų bei studijų dienų (dėj jų *inflacijos* ypač yra nusizengusi Studentų Sąjunga), akademinės organizacijos turėtų rengti *intelektualines konferencijas*, ku-

riose kurio nors svarbaus klausimo visapusiškam apsvaistymui turėtų būti sukvičiami šviežių žodį galį tarti visų pažiūrų to klausimo žinovai. Konferencijos (kaip ir kiekvienas filisterių suvažiavimas) turėtų būti taip paruošiamos, kad jų paskaitos būtų išliekančios lietuvių intelektualinėm tradicijom. Jei taip nebūtų, kuo akademikai skirsis nuo politikų, kuriuos jie keikia?

Atskirų akademinėse organizacijų paskirtis čia būtų (savo tarpe susitarus, kas kokiomis problemomis rūpinsis) *suorganizuoti* vietą, laiką ir žmones. Toksai intelektualinių konferencijų organizavimas, bendraujant su kitų grupių žmonėmis, viena, apsaugotų pačias organizacijas nuo sloginančio užsidarymo savyje ir vien savuosiuose, o, kita, jos reikalautų iš intelektualų ne vien bendrauti ir kartotis, bet ir duoti bei kurti.

3. Filisterių vienetų rengiami įvairūs *minėjimai* turėtų nebūti paprasti prisiminimai, o suteikti progų lietuvių visuomenei parūpinti išliekančios vertės kūrybinių įnašų bei intelektualinių atidengimų.

4. Intelektualiniame galvoje pagrindinio dėmesio turėtų sulaukti mūsų gyvybinės problemos: lietuviškasis indentitetas, etiškai vertingieji lietuvių tradicijos elementai, mažumų ir mažųjų grupių gyvenimo klausimai šiandieniniame pasaulyje, ir lietuvių tautos ateitis bei išsivijęs dalyvavimas šios ateities apsprendime.

III.

Šių bendrųjų filisterių kultūrinei veiklai daromų siūlyimų rėmuose Filisterių Santara turėtų ne tik imtis iniciatyvos, kad bendrieji siūlymai būtų išpopuliarinti ir vykdomi, ne tik juos, kiek galėdama, pati vykdyti, bet jai tenka ir specialus vaidmuo, kurio niekas kitas už ją neatliks.

1. Kultūrinės veiklos organizavime Filisterių Santara atstovauja mūsų visuomenės *kultūrinio avangardo* interesus. Jei kitos akademinės organizacijos atstovauja vienus ar kitus nusistatytus ideologinius niuansus, tai Santara rūpinasi *kūrybiniu veržlumu*, nepaisant kuriais ideologiniais niuansais jis reikštųsi. Organizuojant veiklą, skirstant lėšas, svarstant knygų leidimą ir panašiais atvejais, Filisterių Santara sąmoningai gina interesus tų, kurie ne tik, kaip sakoma, "lietuvių palaiko", bet kurie ir kuria (ar mėgina kurti) naujas kultūrinės vertybes, dalyvaudami šiandieninėse Vakarų kultūros priekinėse linijose.

Mes nesame pamirę senųjų vertybių, bet mūsų aistra yra naujosios. Mes ne tiek rūpinamės, kad naujosios vertybės būtų mums ideologiškai priimtinos, bet kad jų apskritai būtų. Mes nenorime savo kultūrinių principų primesti lietuvių visuomenei, kad vist jų laikytųsi; mes norime joje

atstovauti savuosius principus, kad apskritai būtų kas joje be sąlygų gina kultūrinę pažangą.

Siekdama šio tikslo atstovauti kultūrinio avangardo interesus, Santara turėtų dar labiau pasistengti suburti savyje tikruosius šio avangardo narius (bei jam pritariančiuosius), dažniau su jais susitikti kultūrinės veiklos ir jų pagėidavimų bendruomenei aparimui. Kita vertus, Filisterių Santara turėtų visuomenėje įgyti daugiau svorio, kad avangardo interesus atstovauti. Visuomenėje svorį tegalima įgyti joje, ir jos stambiųjų vienuose, dalyvaujant. To ir reikėtų siekti, kartu bandant praplėsti organizacijos narių gretas, suteikiant galimybės joje dalyvauti visiems, nežiūrint amžiaus, kurie simpatizuoja ir solidarizuoja mūsų kultūrinio avangardo siekiams.

2. Santara turėtų nepasitenkinti pati kritiškai priimdama bet kurį kultūrinį reiškinį. Jos aktyvumo principas turėtų vesti į viešą kritiškumą mūsų kultūrinės veiklos atžvilgiu, į kritinės tradicijos suformavimą ir jos atstovavimą. Visuotinio principas gi reikalauja, kad būtų sekamas mūsų kultūrinis gyvenimas jo visumoje ir kad visur, laikraščiuose ir veikloje, būtų aktyviai atstovaujamas daug reikalaujančių auditorijos intelektualinis kritiškumas. Reikia ne tik tarp savęs salionuose kalbėtis, bet ir viešai pasisakyti. Šio kritiškumo atsiskyrimas būtų lygus mūsų kultūros atidavimui ją griaušančios menkystės nagams. Santaros spaudos skyriai turėtų būti panaudoti sistemiskam šios kritinės tradicijos formavimui. ("Dirvai", deja, santariečių skyrių uždarius, jie yra palikę "Naujienose" ir "Vienybėje").

3. Filisterių Santara gina laisvą intelektualinį galvojimą. Jokia minties kryptis nėra vienintelė galima ar visiem moraliniai privaloma. Tačiau, kad mūsų intelektualinės pastangos neišsiblaškytų, o susikauptų į bendrą tradiciją, siūlome ja kreipti į bendrą problemą — atsakingojo individualizmo ir jo praktikos modername gyvenime klausimą. Išlaikant dėmesio centre šią bendrą problemą, glūdinčią pačiuose Vakarų civilizacijos pagrinduose, minties pastangos kaupsis į savitą intelektualinę tradiciją, o jos reikėjai nebebus izoliuoti nedraugiškame vienišume. Žvelgiant į bendrą problemą savais (ir savų specialybių) požūriais, bus apsaugota individo minties laisvė bei jos intelektualinis integralumas, kurį jokiū būdu ne visos mūsų akademinės organizacijos yra linkusios tiek rimtai ir radikaliai pagerbti, kaip santariečiai. Modernios tad nefanatškos ideologijos pagrinde yra bend-

ri klausimai, o ne bendri atsakymai. Šioje bendrų klausimų plotmėje mūsų kultūrinė veikla turėtų išlaikyti savo branduolio vienalytiškumą, neprarasdama jos ligšiolinio įvairiaspalviškumo.

DARBAI IR ŽYGLIAI

Aldona Stempuzienė, akomponuojama muziko *Jono Svedo*, šiemet koncertuos visuotinio santariečių suvažiavimo, įvykstančio rugsėjo 9-11 d. Tabor Farmoje, meninėje programoje. Koncerto repertuaras bus modernių kompozicijų.

Marijus Katiliškis sutiko dalyvauti visuotinio suvažiavimo literatūros vakare.

Sovietinės Lietuvos pažinimo ir kritinio įvertinimo pirmoji konferencija įvyks visuotinio santariečių suvažiavimo metu. Jos programoje: *Vytautas Babušis* kalbės bendresne tema "Sovietų stiprybės ir silpnybės", *Vincas Raslenis* pristatys "Priverstinės revoliucijos padarinius", istorikas *Vincas Trumpa* kalbės apie "Lietuvių tautą ateities perspektyvoje", o iš šių paskaitų bei kitų pasisakymų išplaukiančias išvadas veiklai diskutuos studentai.

...*Antroji Tabor Farmos suvažiavimo metu įvykstanti intelektualinė konferencija*, kaip anksčiau minėjome, bus paskirta *Mikalojaus Konstantino Čiurlionies* reikšmei įvertinti. Suvažiavimui bus pristatyta ir Čiurlionies muzikos pavyzdžių — simfoninė poema "Miškas."

Kultūrinėje suvažiavimo programoje dar paminėtina Rimvydo Šilbajorio paskaita apie "Alfonso Nykos-Niliūno poetinę pasaulėžvalgą." Teko su malonumu nugirsti, kad suvažiavimas gali atsilankyti ir patsai poetas, apie kurį ši paskaita kalbės.

Į politiką grįžtant, newyorkiečiai filisteriai ruošia pranešimą apie mūsų rezistencinės veiklos metodus, kuriame žadama duoti ir geros kritikos, ir neblogo pasiūlymų ateičiai. Šis pats kolektyvas prieš kelėtą metų yra paruošęs nemažo atgarsio susilaukusį raportą apie lietuvių liberalines grupes. Kaip prisimename, tame raporte buvo pastebėta, kad

lietuvių liberalinės grupės yra savo vidiniu turiniu gerokai suartėjusios, tačiau jaunimui buvo rekomenduota jų veiklą tikrai studijuoti, o, kol šios grupės galutinai nesusivienys ir nepradės ieškoti naujų kelių, į jų veiklą aktyviai nesijungti. Reikia tikėtis, kad visuotinio suvažiavimo politiniai raportai ilgainiui įgis kelias skinančios reikšmės.

Chicagiečiai santariečiai visuotiniam suvažiavimui ruošia dramos vakarą, apie kurį (nors jau repetuojama) dar neskelbiama.

...*Vanda Gegevičiūtė* visuotiniam suvažiavimui, pasiremdama Studentų Sąjungos anketos duomenimis, pristatys "Jaunosios kartos veidą."

Henrikas Salkauskas ir Žibutis Mikšys dalyvaus visuotinio suvažiavimo dailės parodoje.

Ir tai dar ne visas, kas mūsų laukia toje kultūrinėje šventėje, kuri kasmet įvyksta visuotiniame santariečių suvažiavime. Pakartojame, kad visi norintieji dalyvauti — tiek

santariečiai, tiek nenariai — būtinai turi iš anksto pranešti CV pirmininkei V. Gegevičiūtei, 1627 So. 49 Ct., Cicero, Ill., TO 3-8206

Santariečių kursai prasidės Tabor Farmoje rugsėjo 6 d. Pirmosios dienos programą, kurios tema "Gyvoji lietuviybė", jau paskelbėme. Antrosios dienos programai vadovaus *Raimundas Mieželis*.

Texas milionieriai

Vienas Texas alyvos magnatas pasiuntė savo agentui telegramą, įskaidamas nupirkti naują alyvos lauką. "Siūlyk 32 milijonus, bet nekelk daugiau kaip 34 milijonus".

Po poros dienų agentas raportuoja magnatui, nupirkęs nuosavybę už 33 milijonus. "Bet mes esame bėdoje", prisipažino agentas.

— Kaip tai?

— O taip, kad jie prieš pasirašant pirkimo aktą reikalauja 5000 dolerių grynais pinigais.

"Naujienos" bolševikams yra rakštis jų akyje!

APLANKYKITE SAVO TĖVYNĖ!

Vykite patogiai ir komfortiškai žinomu

M.S. BATORY

Gdynia America Line laivų, iš Kanados uostų iki Gdynios Baltijos pakraštyje (Lenkijoje), ir iš ten traukinių arba automobilių į visas Rytų Europos dalis.

Batory — tai modernus, be dėmelės švarus laivas, su nepaprastai gražiai išpuoštais svečių kambariais ir patogiomis erdviomis kabinomis. Jūs pasidžiausite šiltu draugiškumu, tradiciniai puikiais valgiais ir mandagu patarnavimu, siekiančiu patenkinti keleivius ir jiems padėti.

Papiginta kelionė laivu iš MONTREALIO rugsėjo 9, spalio 11, lapkričio 10. Šventiška Kalėdų kelionė laivu iš QUEBEC — gruodžio 7.

275 svarų bagažas asmeniui NEMOKAMAL. Pasiimkite savo automobilį.

Dėl rezervavimo ir informacijų pasitarkite su savo vietiniu kelionių agentu arba

GDYNIA AMERICA LINE
192 BAY STREET TORONTO, CANADA

Retenybė Muzikams, Dainininkams, Chorams

"Naujienose" yra keli egzemplioriai Miko Petrausko 6 veiksmų operos

EGLĖ - ŽALČIŲ KARALIENĖ

240 didelių 9½ x 12¼ colių puslapių gaidų.

Muzika ir žodžiai parašyti paties Miko Petrausko. Opera 1910 metais parašyta Chicagoje, Gabijos ji 1924 metais išleista Bostone. Mokiniai, mokytojai, chorų vedėjai, dainininkai ir muzika susidomėję asmenys šiandien šią operą gali gauti "Naujienose" už \$5.00. Jeigu kas nori knygą gauti paštu, tai prie nurodytos sumos turi dar pridėti 50 centų įpakavimui ir persiuntimui. Pinigus prašome pasiųsti tokiu adresu:

NAUJENOS, 1739 S. HALSTED ST., CHICAGO 8, ILLINOIS

EGLĖ — ŽALČIŲ KARALIENĖ TINKA DOVANOMS

Jomarkas Goltvoje

Goltvos miestelis stovi iški-
lioje aikštėje, išsišovusioje į
pievas lyg kyšulys į jūrą. Iš tri-
jų pusių aprėžta įnoringos
Psiolo tėkmės, ši lygi aikštė
atskleidžia plačius horizontus
į šiaurę, vakarus ir rytus, o jos
pietinėje dalyje, skendėdami
tuopų, slyvų ir trešnių žalumo-
je, susispietę į vaizdingą gru-
pę balti Goltvos namukai. Iš
už pirklių dangų kyla pen-
kios bonios medinės cerkvės,
paprastės ir taip pat baltos.
Aukšiniai kryžiai atmuša sau-
lės spindulių pluoštus ir, sau-
lės tviskėjime prarasdami sa-
vo formas, — panašūs į žibin-
tus, degančius skaidria liepsna.

Į rytus plyti dirbamų laukų
lyguma — ligi pat horizonto
marguoja geltoni ir tamsūs
kvadratai; tarp jų šen ir ten
stovi puikūs, žali aptvarai,
baltos pirkelės slypi soduose,
it žali raitosi tarp javų ke-
liai, kaimenės toli ganyklose
— lyg žaisliukai. Vakaruose
aikštė stačiu skardžiu leidžiasi
į srauniai tekančią Psiolą; jo
vanduo sidabru žvilga saulėje,
pakrantėmis kūpo gluosniai
ir juodpepliai; už Psiolo vėl
laukai iki pat horizonto, ir vėl
juose ryškaus žalumo sklypai,
nunokusių javų juostos ir
baltos vienasėdžių dėmės. Vi-
sur, kur tik pažvelgsi — vie-
nasėdžiai gluosnių ir tuopų rė-
nuose... Gausiai nusėta žmo-
nėmis derlingoji Ukrainos žė-
mė!

Viršum didžiulio ploto, sau-
sakimšai pristatyto vežimų,
kaitriame ir dulkėlame ore aidi
šimtabalsis klegesys. Visur
stumosi, ginčijasi ir šneku-
čiauja vyrai, trankiai byra gu-
vijos moterėlių šnekos. Dešimt
chochlių per minutę išstena tiek
žodžių, kiek per tą patį laiką
prišneka trys žydai, o trys žy-
dai per tą patį minutę paakys
ne daugiau už vieną čigoną.
Jeigu palyginasim, chochlas at-
tilks patranką, žydas — greita-
šovį šautuvą, o čigonas — mit-
ralježę. Juodi veidai, juodi
plaukai ir balti, plėsrūs čigo-
nų dantys taip ir šmėsčioja
minioje; būdinga gerklinė jų
kalba tratėte tratė ausyse —
jos nesuspėji sekti. Vikrūs ju-
desiai ir mostai — gražūs, bet
verčia pasisaugoti, žvitrios,
tamsios akys melsvais baly-
mais žybsi klasta ir įžulumu.
Hūdami vikrūs, lankstūs, jie
sukinėjasi lyg meilios pasakė-
čių lapės ir šiepia dantis lyg
išalkę vilkai. Ketvertas jų ap-
spinta kažkikį žmogų, jau iš-
muštą iš vagos ir suglumusį
nuo krušos įtikinamų žodžių,
byrančių ant negudrios jo gal-
vos. Jis stovi tarp jų, uoliai ka-
sosi pakaušį ir sunkiai suvokia.
Už pavadžio jis laiko jaunųjų
arkliuką. Su tokiu pat uolumu
ir įkarščiu jį apspitę gyliai,
kaip jo šeiminkai — čigonai.
Aplink tą būrelį minia, atidžiai
sekanti derybų eigą.

— Palūkėk! — sako cho-
chlas.

— Nenoriu! — šaukia čigo-
nas. — Ko man laukti: ar kad
lauksiu, pinigą pelnysiu? Aš
tau tiesiog sakau, kaip prieš
dievą: mano arklys toks, kad
ir pats Poltavos gubernatorius
ant jo nujoty, kur norėtų —
nors ir į Peterburgą! Tai va
— koks mano arklys! O kas iš
tavojo? Tiktai tiek į manųjį ir
panašus, kad ir jis taip pat turi
keturias kojas ir uodegą! O
kokia jo uodega? Tai sarmata,
dėdule, sarmata, o ne uodego..

Čigonas piktai tampo arkliai
už uodegos, čiupinėja jį visą
ir rankomis, ir akimis ir vis
šneka, Jo draugai su panieka
jam pataria:

— Ei, atstok! Ką, tu nori su
nuostoliu mainyti? Tai kvai-
lys! Atstok..

— Su nuostoliu? Na ir mai-
nysiu su nuostoliu. Argi aš ne-
ponas ant savo žirgo ir savo
kišenės? Man žmogus patinka,
ir aš noriu žmogui gera pada-
ryti! Dėdule! Melskitės!..

Chochlas nusiima kepurę,
ir abu dievobaimingai žegno-
jasi, atsikreipę į cerkvę.

— Na, laimink, viešpatie! —
sušunka čigonas. — Imkit ma-
no žirgą ir atsiminkit mano
gerą širdį.. Imkite jį ir duo-
kite man priedo penkis karbo-
vancus.. Štai ir viskas! Bai-
gtai!.. Duokite ranką..

Chochlas iš visų jėgų dau-
žia delnu į čigono delną ir sa-
ko:

— Du duosiu!
— E! puspenktai!
— Du!

Čigonas taip pliaukštelėjo
chochliui į ranką, kad tas pa-
kratė ją ore ir paskui atidžiai
apžiūrėjo savo delną, lyg tik-
rindamas — ar sveikas?

— Lygiai keturis!
— Du! — chochlas užsispy-
ręs laikosi savo.

— Na, — balsiai sako čigonas,
— eikite dabar pas savo pačią
ir pasisakykite jai, koks jūs
mulkis..

— Du! — sako chochlas.
— Štai kas, — melskitės!

Vėl meldžiasi ir vėl sukerta
rankomis.

— Na, imkite gi savo laimei,
o mano nuostoliui, — nenoriu
aš jūsų, gerasai žmogau, berei-
kalingų skatikų imti, jeigu jų
savo kišenėje neturite.. Ar
duodate pusketvirto?

— Ne, — krato galvą cho-
chlas, apžiūrinėdamas čigono
arklį, paniurusį ir pašiurpusį.
— Tris su ketverge?

— Ne..
— Kad jūsų pati šimta kar-
tų jums sakytų „ne“, kada jos
barščių paprašysitė! Ar duodat
lygiai tris karbovancus? Ir to
neduodat? Na tai imkite už sa-
vo kainą.. E, pražuvo mano
grašiai ir žirgas gerasis!

Arklus perduoda iš skverno
į skverną, ir chochlas nueina,
vesdamas už pavadžio stambią
sartą kumelę, abejingai žen-
giančią sužalotomis kojomis.
Jos snukis liūdnas, ir jos

blausios akys niūriai žiūri į
žmonių pulką.

Greitai chochlas grįžta at-
gal. Jis eina skubiai, kad net
arklys vos-ne-vos spėja su juo;
jo veidas sutrikęs ir sumišęs.
Čigonai ramiai žiūri į jį ir apie
kažką šneka savo keista kalba.

— Toks darbas neteisingas,
— linguodamas galvą, sako
chochlas, prieidamas prie jų.

— Koks darbas? — teiraujasi
vienas čigonas.

— O tas.. Kaipgi jūs man..

— O ką mes tau?..

— Palaukit! Kaipgi..

— O kaipgi?

— Nagi, palaukit!

— O ko laukti? Kada kume-
lė kumeliuosis? Betgi tu, dė-
dule, dar ir nesituokei su ja!

Minioje kvatoja. Vargšas
chochlas apeliuoja į ją.

— Gerieji žmonės — gelbė-
kit! Jie man bedantę kumelę
vietoj manosios dantingos įki-
šo!

Minia nemėgsta neapsukrių,
lygiai kaip ir silpnų. Ji palaiko
čigono pusę..

— O kurgi buvo tavo akys?

— klausia chochlą širmas se-
nis.

— Neprasidėk su čigonais!
— pamokomai pareiškia kitas.

Apgautasis pasakoja, kad jis
žiūrėjęs arkliai į dantis, bet į
viršutinius nekreipęs dėmesio,
trys jų, pasirodo, esą išlūžę.
Tur būt, kadaise buvę smar-
kiaji suduota arkliai per snukį
ir išmušta jam trys dantys.
Kur jį tokį dėsi? Jis negali esti
— šit koks pilvas išpušęs. Du
trys žmonės minioje ima gin-
ti chochlą. Kyla triukšmas, ir
garsiau už visus nesiliaudamas
reikia čigonas..

— E, gerasai žmogau! kaip
tu tokį viesulą sukėlei? Gal tu
nežinai, kaip reikia arklį pir-
kti? — kaip pačią rinktis, ly-
giai toks pat svarbus daiktas..
Klausyk, aš tau vieną pasaką
papasakosiu.. Gyveno pasauly
trys broliai, du gudrūs, o tre-
čias kvailas — lygiai kaip tu
arba aš..

Čigono draugai, jį teisinda-
mi, taip pat paleido gerkles;
chochlai tingiai plūstasi atsi-
kirsdami; minia aplinkui vis
didėja ir tirštėja..

— Kas gi man belieka dary-
ti, gerieji žmonės? — sielvar-
tingai klausia nuskriaustasis.
— Eik pas uriadniką! —
šaukia jam.

— Ir nueisiu! — nusprend-
žia šis.

— Stok, žmogau! — sustab-
do jį čigonas. — Nori mane
elgeta paleisti? Leisk! Duokš
man tris karbovancus — aš
tau arklį atgal pagražinsiu.
Nori? Duok du! Nori? Na, eik
ir skųskis..

Chochliui nelabai malonu
„tampytis su byla“ pas uria-
dniką, ir jis susimąsto. Iš visų
pusių jam patarinėja, tačiau
jis lieka kurčias ir nebylus,
pats vienas kažką sprendamas.
Pagaliau nusprendė..

— Na štai kas, — paniūres
sako jis čigonui, — tegu die-
vas tave teisia!.. Atiduok man
arklį, o du karbovancai, kur
paėmei priedo, — tavo.. Tris

šimtus dieglių tau į pašonę —
plėšk!

Ir čigonas jį apiplėšė su to-
kia veido išraiška, lyg būtų di-
džiausią malonę jam padaręs.

— Sumanūs žmonės! — pa-
gyrė chochlai čigonus, eidami
nuo jų.

— Maskvos degutas, rinkti-
nis, fabrikinis, akuratiškas,
aparatiškas, kvapus, tąsus! Še-
šios kapeikos kvorta, penkio-
lika ketvirtis! — garsiai skel-
bia černigovietis, iškilmingai
sėdėdamas ant vežimo. Veži-
mas, statinė ir pats pardavė-
jas — viskas juoda ir riebu
nuo deguto ir viskas juda iš-
tisa mase, skleidžiančia aplin-
kui charakteringą aromata.

— O gal ir po penkias už
kvortą parduosi? — teiraujasi
degučiaus žmogus nepaprastai
placiomis kelnėmis ir šiaudine
skrybėle ant galvos.

— Tpru-u! Po penkias nega-
liu, šeiminkui po šešias ka-
peikas prisiekiau..

— O gal galima po penkias!

— Nieku gyvu.

— Ehc.. Visai negalima?

— Klausyk, dėde, parduo-
siu tau po penkias, tik tu nie-
kam nesakyk.. Ar nepasa-
kysi?

— Ne, nepasakysiu..

— Na, duok skardinėlę..

— Kam?

— Nagi, degutui!

— Man to jūsų deguto ne-
reikia, nes aš jau nusipirkau.
Ir taipgi po šešias kapeikas, ir
taipgi pas jus.. Aš jūsų pa-
klausiu dėl to, kad jūs, gal
būt, dabar šitą degutą pigiau
parduodat.

Degučius tyliai nusisuka,
suragina arklį ir važiuoja tarp
vežimų, garsiai skelbdamas
apie savo prekę.. Žmogus pa-
lydi jį žvilgsniu ir sako kitam,
išsiskėtrojusiam ant vežimo:

— Jeigu rytą nebūčiau pir-
kęs deguto kvortos, turėčiau
atliekamą kapeiką kišenėje..

— Egė.. Karšta!

— Kaip pragare..

— Argi tavo tėvukas rašė
iš pragaro, kaip tenai karšta?

— klausia nuo vežimo.

Alsinantį kaitra vis didėja.
Deguto, mėšlo ir prakaito
tvaikas tyro ore drauge su
plonu atrių dulkių sluoksniu.
Visur prie vežimų stovi ir guli
jaučiai, bė paliovos kramto
šienu ir didelėmis geromis aki-
mis žiūri į žemę. Atrodo, kad
jie mąsto: jų snukai tokie
prasmingi, o akyse šviečia ram-
mus, įprastinis liūdesys. Mykia
karvės ir veršiukai, bliuona
avys, žvanga dalgiai, bandomi
pirkėjų. Vyrai atvažiavę gyvu-
lių ar vilnų parduoti, guli po
vežimais, slėpdamiesi nuo sau-
lės ir laukdami pirkėjų. Vyrai
pirkėjai stypinėja tarp vežimų,
prisižiūrėdami į galvijus ir
žingsniuodami per pardavėjų
kojas, išskėtrotas žemėje. Kiek-
vieno pirkėjo rankoje botagas,
ir, priėjęs prie jaučių, pirkė-
jas laiko esant reikalinga
šmaukštelėti romiam gyvuliui
botagu per šoną. Jaučiai atsis-
toja, jeigu jie gulėjo, ir sun-
kia pasijudina nuo kirčio, jei-
gu jie stovėjo.

DR. ANNA BALIUNAS
AKIU, AUSU, NOSIES IR GERKLĖS LIGOS PRITAIKO AKINIUS
6322 SO. WESTERN AVENUE
Valandos: kasdien nuo 10 ligi 12 val. iš ryto ir nuo 7 ligi 9 val. vakaro. Šeštadieniai nuo 10 ligi 1 val. Treč. uždaryta. Kitu laiku susitarus.
Ofiso telefonai: PROspect 8-3229
Rezid. telefonai: WAibrook 5-5076

Tel.: PROspect 8-1717
DR. S. BIEŽIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3148 WEST 63rd STREET
Val: kas dieną po pietų 1-3; vak. 7-8 tiksliai antradieniais ir penktadieniais. Trečiadieniais ir sekmadieniais uždarytas.
Rez.: 3241 WEST 66th PLACE
Phone: REpublic 7-7868

DR. C. K. BOBELIS
Inkstų ir šlapimo takų chirurgija
Tel.: PROspect 6-1795
2300 W. 51st St., Chicago, Ill.
Oakley Medical Arts Bldg. arba
434 Algona Ave., Elgin, Illinois
Tel.: OWens 5-0533
Valandos pagal susitarimą.

DR. PETER BRAZIS
PHYSICIAN AND SURGEON
2434 WEST 71st STREET
Ofisas: HEMlock 4-5849
Rezidencija: HEMlock 4-2324
OFISO VALANDOS:
Pirmad., Ketvirt. ir Penktadienį nuo 14 ir 7-9, Antradienį nuo 1-5, Trečiadienį ir Šeštadienį tiksliai susitarus.

DR. JONAS G. BYLA-BYLAITIS
Nervų-Smegėnų Ligos. Chirurgija
OAKLEY MEDICAL BLDG.
2300 W. 51st St.
Valandos: Šeštadienį susitarus, skambinti TIK Pirmadienį, Antradienį, Ketvirtadienį, Penktadienį nuo 2-4 ir 6-8 vak.:
PR 6-1795, Rez. TRemont 9-5890

Ofiso telefonai: Virginia 7-0036
Rezidencijos: BEverly 8-8244
DR. T. DUNDULIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Akušerija ir moterų ligos.
4157 ARCHER AVENUE
Ofiso valandos:
Nuo 2-4 ir nuo 6-8:30 val. vakaro. Šeštadieniai nuo 2 iki 4 po pietų. Trečiadienį pagal sutartį.

Tel. ofiso: HE 4-1414; rez.: RE 7-6867
DR. BR. GAIŽIUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2454 WEST 71st STREET
Valandos: 1-3 ir 6-8 val. po pietų kasdien. Šeštadieniai 1-4 val. p. p. Trečiadieniai uždaryta.

DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 WEST 63rd STREET
Ofiso val.: kasdien nuo 1-4 po pietų ir 6-8 vakaro. Trečiadienį ir šeštadienį uždaryta.
Ofiso tel.: PORTsmouth 7-6005
Rezid. telefonai: GARDens 3-7278

GRovehill 6-1595
Dr. Aldona A. Juska
AKIU LIGU SPECIALISTĖ IR PRITAIKO AKINIUS
Valandos: 9-12, 7-9 pagal susitarimą išskyrus trečiadienį ir šeštadienį.
2422 W. MARQUETTE ROAD

Telef.: Ofiso ir buto OLYmpic 2-4159
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th St., Cicero, Ill.
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vakaro. Trečiadieniai uždaryta. Šeštadieniai 12-4 val.

Ofiso telefonai: LAfayette 3-3210
Jel neatsiliepia šaukite KEDzie 3-2868
Dr. Emily V. KRUKAS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
4146 SO. ARCHER AVENUE
Val.: kasdien po pietų nuo 12-3:00 Daily afternoons.
Vakarais: pirmadienį, antradienį, ketvirtadienį nuo 6-9. Trečiadieniai tik susitarus.

Tel. ofiso: HE 4-1202; rez. PR 6-4732
DR. A. MACIŪNAS
CHIRURGAS
2454 W. 71st ST. (71st ir Campbell)
Val.: pirmadienį ir ketvirtadienį, 1-4 popiet, antradienį ir penktadienį, 5-8 val. vak.

Ofiso ir buto tel. OLYmpic 2-1381
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Kasdien 10-12 ir 4-7 Treč. ir šeštadienį tik 10-12.

REMKITE TUOS BIZNIERIUS, KURIE GARSINASI "NAUJIENOSE"

Ofiso tel.: HE 4-1818 arba RE 7-9700
Rezidencijos: PR 6-9801
DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
VIDAUS LIGŲ SPEC.
2454 WEST 71st STREET
Priėmimo val.: nuo 9-11 val. ryto ir nuo 4-8 val. po pietų. Šeštadienį nuo 9:00-2:00 p. p. Trečiadieniai uždaryta.

DR. M. STRIKOL
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Valandos tik susitarus.
PROspect 6-1930

Ofiso telefonai: CLiffside 4-2896
Rez. telefonai: WAibrook 5-3099
DR. P. STRIMAITIS
Bendra praktika ir chirurgija specialiai
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1724 West 47th STREET
(kampus 47th ir S. Hermitage Ave.)
Ofiso val.: nuo 2 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8 val. v.
Šeštadieniai nuo 2 iki 6 val. v., išskiriant sekmadienį.

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika, spec. MOTERŲ LIGŲ
Ofisas: 2652 WEST 59th STREET
Tel.: PROspect 8-1223 arba TR 3-5577
OFISO VAL.: pirmadienį 7-9 val. vakaro, antradienį, trečiadienį ir penktadienį 6-9 v. v. šeštadieniai 2-4 val. po pietų.

DR. V. P. TUMASONIS
CHIRURGAS
2458 WEST 71 STREET
Ofiso telefonai: HEMlock 4-2123
Rezid. telefonai: GIBson 8-6195
Atostogose iki š. m. rugpjūčio 1 d.

Tel. ofiso: VI 2-1581; rez. PR 6-4250
DR. V. VILEIŠIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
802 West 31st STREET
(kampus Halsted ir 31-os gatvių)
Atostogose iki rugpjūčio 15 d.

P. ŠILEIKIS, O. P.
ORTHOPEDES-PROTEZISTAS
Aparatai - Protezai, Med. Bendažai, Speciali pagalba Kojoms (Arch Supports) ir t. t.
Val.: 9-4 ir 6-8. Šeštadieniai 9-1
ORTHOPEDIJOS TECHNIKOS LAB
2850 West 63rd St., Chicago 29, Ill
Tel.: PROspect 6-5084

LIETUVIAI AKIŲ GYDYTOJAI
Dr. Ant. Rudokas, Opt.
4455 SO. CALIFORNIA YA 7-7381
Tikrina akis ir pritaiko akinius, keičia stiklus ir rėmus.
Valandos: 10 ryto iki 8 val. (trečiadienį uždaryta), šeštadienį 10 ryto iki 2 p. p.

Dr. Kazimieras MICHEL
Optometristas-Orthoptistas
Gydo nusilpusias ir nervuotas akis. Egzaminuoja akis ir pritaiko akinius. Išgydo kreivas akis be operacijos. Įveda netikrą - artificialę akį pagal sveiką. Tikrina klausą ir pagelbsti negirdintiems. Praktikuoja 39 metus. Kalba lietuviškai.
4654 So. Ashland Ave. YA 7-6616.

DR. G. SERNER
LIETUVIS AKIŲ GYDYTOJAS
25 metų patyrimas
Tel.: YAards 7-1829
Pritaiko Akinius Kreivas Akis Ištaiso.
Ofisas ir Akinių Dirbtuvė
756 WEST 35th STREET
Valandos: nuo 10 iki 2, nuo 6 iki 8. Treč. uždaryta. Penkt. ir šešt. 10-2 val. po pietų. Arba pagal susitarimą.

CHICAGO'S SVARIAUSIAS IR MODERNISKAUSIAS DARŽAS
BUČODARŽAS
WILLOW WEST INN AND PICNIC GROVE
83rd and Willow Springs Road
WILLOW SPRINGS, ILL.

PERKRAUSTYMAI
MOVING
Leidimai - Pilna apdrauda ZEMA KAINA
R. ŠERENAS
2047 W. 67th Pl. WAibrook 5-8063

— Kiek norite už šitą porą? — klausia pirkėjas į erdvę...
Iš po vežimo pasigirsta lėtas atsakymas:
— Devyniasdešimt rublių...
— Ir tai pinigai! — sako pirkėjas ir nueina arba klausia:
— O kodėl jums, dėdule, visos šimtines nepaprašyti?
— Tai jau ko man čia užsiprašimėli daugiau, negu verla, — nereikia pinigų. O jeigu jau toksai geras, tai duokit ir visą šimtinę — aš paimsiu...
— Ačiū jums... O kiek gi iš tikrųjų paimtumėt?

— Tai jau taip, kad ilgai nekalbėtume, paimsiu aš iš jūsų... devyniasdešimt rublių...
Prasideda derybos. Žmonės neskuba — tai visai ne jų būdui — ir pardavėjas išlenda iš po vežimo ne anksčiau, kaip įsitikina, kad pirkėjas rimtas. Po truputį karščiuojasi, ir štai jau sumušta rankas, meldžiasi kokį dešimtį kartų ar net daugiau, išsiskiria, vėl sueina. Visa tai daroma iš lėto, bet pagrindinai, apgalvotai. Baurių ir stačiokiškų didžiausių keiksmų, nuo kurių kvapą užima

VOLAND PLUMBING
Plumbing Contractors
New work — remodeling Residential Commercial
Complete selection of plumbing supplies
6343 S. WESTERN
PR 6-2600-1

X-E-M TEPALAS

Padedą sumažinti skausmus, kylančius nuo perdidelio klausos įtempimo arba neaiškaus girdėjimo.

Reguliarus įpakavimas \$2.00 (su persiuntimu) Pavyzdys \$1.00.

ALMKLOV'S PHARMACY
DEPT. AFL
Box 665
Cooperstown, N. Dakota

DABAR!!!

Tik ribotą laikotarpį mes galime Jums įrengti gazo ar alyvos boilerius tik už
\$595.50

Nereikalingas įmokėjimas ir duodame 5 metams išmokėjimui.

Kreipkitės dabar! Neatidėliokite!
RACINE HEATING CO.
AB 4-2064
FU 9-0785 SK 5-1563

TRUMBULL SODAS
Galima gauti salę Vestuvėms, pokyliams, banketams ir t. t.
VI 7-9641
3000 S. TRUMBULL AVE.
Kreiptis į Mrs. Janis.

GROŽIO NAMAS
VISI GROŽIO PATARNAVIMAI \$15.00
pusmetinis sušukavimas už \$10.00.
Dėl susitarimo skambinkite
TU 2-8017
1907 W. 11th Gary, Ind.
Paminėkite šį skelbimą.

FILTER QUEEN SAVININKAS
Pietinėje, pietų vakarinėje ir vakarinėje miesto dalyse. Greiti pataisymai, dalys, filtrai.
Nauji klientai skambinkite dėl pademonstravimo.
HE 6-2090 5124 S. KEDZIE
Parodę šį skelbimą gausite nuolaidą

SLOAN'S DEPARTMENT STORE
MOKINIŲ DRABUŽIŲ CENTRAS
Pilnas pasirinkimas vyriškų, moteriškų ir vaikams rūbų, duoda visai Jūsų šeimai galimybę gražiai pasipuošti už žemiausias kainas. Kalbam lietuviškai!
7042 SO. WESTERN AVE
Phone: PROspect 8-9210

7 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, AUGUST 27, 1960

ANNOUNCEMENT
Did you know that 2/3 of your flag is still good? Why throw it away? Let us replace the 48 star blue field with the new 50 star field. Field for 3'x5' flag \$1, replaced. Do it yourself, and we will mail a new field for 75c.
New 3x5 flag may be obtained for \$3.
ARROW TEX PROCESS CO.
234 S. Franklin St.
Chicago 6 STate 2-2304

F & G WHOLESALE HOUSE
Headquarters for big savings! Save up to 20% on name brand. Appliances, jewelry, school, supplies, sporting goods, radios etc.
Open daily & Sat. till 6:30 P. M. Mon. - Thurs. - Frid. till 9 P. M. Sundays 11 A. M. — 4 P. M.
6531 W. 63rd St.

SIGNORELLO HEATING & GAS EQUIPMENT CO.
Parduodame ir aptarnaujame visoje miesto dalyse. Pilnas šildymo sistemų įvedimas.
Nariai Mechanical Contractors Association
Rezidenciniai — prekybiniai — industriniai.
Visi darbai garantuojami.
3839 ARCHER AVE.
LA 3-1001

Taisome ir dengiame **NAUJUS STOGUS**
Atliekame įvairius metalo skardos darbus
LESNIAK ROOFING
and
SHEET METAL WORKS
1806 West 18th Street
Phone CA 6-0569
Įkainavimas veltui — Nebrangus — Garantuotas darbas.

GUARANTEED WORK
• Sewers & Catch Basins cleaned
• Rodding and Repairing
• Free Estimates, Day and Night Service.
BELL SEWERAGE
HUMboldt 9-2467

Complete SEWER SERVICE
24-hr. Emergency Service. • Catch Basins Cleaned & Repaired. • Toilets opened • Sink & Disposal Service • Main lines rodded • All Flood Control Systems • Downspouts Rodded.
DON SMITH
Village 8-6199
FI 5-7181 — FL 4-4899

JEI TURITE VABZDZIŲ — ŠAUKITE

COACH

Blakės, prūsokai, pelės, žiurkės negali pasislėpti.

2 butai — \$14.50
3 butai — \$18.50
ISKAITOMAS RŪSYS

Nebrangūs įkainavimai duodami didesniems pastatams. Namų savininkai gali prašyti specialių lengvų mėnesinių kainų.

Kainos namams ir apartamentams
1-4 kamb. \$4.00 5 kamb. \$6.50
6 kamb. \$7.75 7 kamb. \$8.75
8 kamb. \$9.50 9 kamb. \$10.25
Rūsys: \$3.00
Kai dirbame, niekam nereikės išeiti iš namų.
Garantuotas ir skubus profesionalinis patarnavimas

J. P. COACH & CO.
KE 8-5400 417 E. 47th

(Tęsinys iš 7-to pusl.)

krūtinėje ir akys ant kaktos iššoka, negirdėti - juos atstoja taidus humoras, gausiai puošias šneka. Neišgirsi ir didžiaurusiško „tu“. Žilas senis, iš kurio beūsis vaikas deri porą jaunų jautukų, taip, pavyzdžiui, bara pirkėją:

— Man rodos, kad jūs, berneli, ankstokai motinos papą į pypkę pakeitėt, nes proto jūsų žodžiuose aš negirdžiu.

— Tai kaipgi, dėde! Jie ir negražūs — žiū, kokie ragai...

— Nejaugi jūs ragais arsite? Tai pirkite sau ožius: jų ragai gražesni...

Izraelio sūnūs sukiojasi tarp vežimų kaip vijurkai. Jie visko klausia, viską čiupinėja ir perka. Vyrai jiems sako „tu“ ir atsidėję šekioja akimis. Ponai, jaučiantieji savo vertę, susitinka su žmonėmis, ir šnekančiam su ponu, pro išorinį pagarbumą chochliui prasiskverbiant ne viena paniekinama gaidelė. Matyti, kad ponas jau seniai priskirtas prie „neraikalingų vabalų bičių spiečių“.

Karvė, prižiūrima prie vieno vežimo, staiga susvyravo ir, mėšlungio sutraukta, griuvo žemėn. Žmonelė, ją parduodanti, nušoko nuo vežimo ir ėmė blaškytis iš viesulas apie sergantį gyvulį. Išgastis, ko tik ne siaubas, pasirodė vargšės moteriškos veide, — ji susyk prarado viltį parduoti gyvulį.

— O viešpatie! O gerieji žmonės! Gelbėkit — kas jai yra? Kas jai? O skaisčiausioji motina!

Išsyk susibūrė minia ir ėmė karštai svarstyti nelaimę. Spėliojo, dėl ko būtent susirgo karvė ir kaip būtų geriau ją gydyti? Atsirado kažkoks senas senutėlis, visas apsikarštes skarmalais lyg pelėsiais, ir ėmė vardyti karvę nuo ligos, pašnibždomis kalbėdamas maldas. Minia nusiėmė kepurės ir tylėdama laukė maldos rezultaty, retkarčiais žegno-

damasi. O karvė tampėsi žemėje nuo mėšlungio, bandė keltis ir vėl nerangiai pargriuvo. Ji sunkiai dūsavo, ir daug buvo skausmo ramiose jos akyse. Paskui jos šeimininkas, nusiėmęs nuo galvos kepurę, ėmė ją trinti gyvuliui nugarą, tris syk apvedžiojo kepure apie ragus, tris syk apie kaklą ir tiek pat apie uodegą. Ir tai negelbėjo. Atnešė deguto butelį ir supylė gyvuliui į gerklę, po to pavaišino jį terpentinu, galų gale pasirodė „arkliagydytis“, paniures muzikas su įvairiais instrumentais už juostos. Jis oriai apžiūrėjo karvę ir perdūrė tokia surūdijusia vinimi kaklo kraujagyslę. Plonomis čiurkšlėmis pasipylė tirstas, juodas kraujas. Minioje atsirado kažkoks moralistas. Jis pasiziūrėjo į karvę ir jos šeimininką, skausmo prislėgtą, ir pasakė:

— Štai jums, dėdule, dievo bausmė. Man rodos, kad jūs norėjote paslėpti, kokia buvo toji jūsų karvė... Ir atidengė viešpats jūsų mintis žmonėms... Šit kaip!

Chochlas pasižiūrėjo į jį ir liūdnai palingavo galvą.

— Dievas mano mintis žino, — atsiduso jisai.

O greta vyksta kita scena. Žmonelė, mostaguodama rankomis kaip aplaužytas malūnas sparnais, bara savo vyrą. Jis sėdi ant žemės, remdamasis į ją rankomis, ir palaimingai šypso. Jo nosis raudona, spindinti, kepurė ant pakaušio, marškinių apikaklė atsirišusi, ir saulė žėri jam tiesiai į krūtinę ir veidą.

— Elk tu, driskiau! Kaip dar tu gali akis pakelti į žmones? Ė-ė, pakaruokli! Paimsiu botagą ir kad pradėsiu šveisti...

— Ole-ena! Lia-aukis! — traukia vyras, merkdamas pačiai. — Klausyk... Aš ir tau nupirkau puskvortę.

— O-o! — dejuoja žmona. — Begėdi tu!

Pasilenkusi prie vyro, su didžiausiu vargu pakelia jį nuo žemės ir stengiasi pakišti po vežimu tą svaigalų nusilpnintą kūną. Vyras susiduoja galva į ratą ir išpėja pačią:

— Kelnų kišenėj stiklinė... tai kad ir... ir ji nesudužtų... ė?

Už minutės abudu draugiškai girksnoja puskvortę, ir gera, nors griežta, žmona taip apkamšė savo „mieliausiąjį“ šienū ir drabužiais, kad jis gali virsti į bet kurį šoną, nerizikuodamas užsigauti galvos į ratą.

Jaunutis žydas vaikštinėja su dėzele prie krūtinės ir šaukia:

— Romno tabakas! Poniškas! Stipriausias tabakas! Velnias jį smalino — žmoną nugarino.

— O tai geras tabakėlis, kad nuo jo žmonos miršta! — pastebi kažkoks Solopijus Čerevikas.

Jomarko centre dvi ilgos palapinių eilės sudaro plačią gatvę, kimšte prikimštą žmonių. Vienoje drobinėje pastogėje įsitaisęs žydas su rulete. Jį apšitūsi gausi minia, daugiausia jaunimo, ir iš jos nuolat girdėti tai niūrūs, tai sujaudinti balsai:

— Raudona! Juoda! Lygu! Kiek nuošaliau išblyškęs ir neramus pusbernis įkalbinėja kitą:

— Onisimai! Duok man karbovanč! Aš gal dar ir susigrąžinsiu savo pinigėlius... O, kad nebūčiau lošęs tuo velnio užtais... Sukasi, sukasi — ir išverčia tau kišenes...

Smailiabarzdys jaroslavietis prekiauja šukomis, peiliukais, knygomis, muilu

— Prašom, prašom! Užsieninės! Sostinės knygos! Kvepiantis muilas! Dangiški kvepalai! Jaunasai berneli! — leiskite jums pasiūlyti knygutę maloniai pasiskaityti! Gal teiksitės viską peržiūrėti, labai patraukli istorija — pono Ivano Iljičiaus mirtis, grafo Tol-

stojaus kūrinys. Be to dar, linksma komedija — „Švietimo vaisiai“. Labai sumaniai pašiepti sostinės ponai ir rusų muzikai. Parduodu už dvidešimt kapeikų! Grafo kūrinys — už dvi grivinas, pigiau niekas neparduos! O štai dar gal norite — „Sidabrinis Kunigaikštis“? Apie carą Ivaną Rūstųjį... kadangi ši knygutė jau skaityta, — už trisdešimt penkias kapeikas atiduosiu! Poeto Puškino eilėraščiai — po penktą ir po tris kapeikas už knygutę... Puikios eilės, linksmy linksmausias turinys... „Andrejus Bebaimis, rusų apysaka“... kaina arys kapeikos. „Japanca, totorių raitelis, Kazanės miesto paėmimas“. Apie vištų auginimą — gal norite apsišviesti? Kaina penkios kapeikos... Mašinėlė ūsams — prašau! „Šventas gyvenimas mūsų tėvo“... Gražuole! Pirkite veidrodėlį? Yra kvepiančio muilo... Ko gi? Už Ivaną Iljičių grivina? Knygutėje išspausdinta — dvidešimt. Už grivina galiu parduoti štai „Zydų apysakas“... Tetule! Taip šukas sulaužysi... Gerbiamasis! — pirkite skustuvą? „Pomirtinis gyvenimas, arba apie tai, kas laukia mūsų vėlės po mirties“. Labai naudinga žinoti — kaina pusrubls? Nenorite? „Naminų gyvulių ligos“ — susidomėkite! „Vere taginė virtuvė“... O šit laikrodėlį parduodu: sidabras — kaip auksas, aina kuo teisingiausiai, pigi kaina... Gerbiamasai — ar nenorite išgyti muiliuko dukrelei?.. Paskutinis žodis, mielasai: už Ivaną Iljičių — aštuoniolika kapeikų...

(Bus daugiau)

„NAUJIENAS“ SKAITO VISU SROVIŲ ŽMONES: DARBINIKAI, BIZNIERIAI, PROFESIONALAI, DVASININKAI, VALSITYBININKAI, MOKSLININKAI JIE ŽINO, KAD „NAUJIENOS“ PADUODA TEISINGIAUSIAS ŽINIAS IR GERIAUSIUS RAŠTUS

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE SAVO NAMO
INSULIACIJOS PROBLEMAS.

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasifinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams materiolių.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SO. HALSTED STREET Tel.: VICTORY 2-1272

STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI

Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.

VISUOMENĖS MOKSLŲ, MENO IR LITERATŪROS ŽURNALAS

DARBAS

kritiškai stebi mūsų išeivijos, Lietuvos ir viso pasaulio gyvenimą. Prieš konservatyvią provinciališką tradiciją DARBAS stato humanistines vertybes ir kūrybiškai šviežią žodį.

5410 SIXTH AVE.
Brooklyn 20, N. Y.

DARBO KAINA YRA TOKIA:

\$3.00 metams, \$2.00 studentams, paskiras numeris \$1.00

ISIGYKITE LSS LITERATŪROS FONDO

gražiai išleistas mūsų tautos atgimimą vaizduojančias knygas!

S. KAIRIO, LIETUVA BUDO, 416 psl. — kaina	\$5.50
K. BIELINIO, DIENOJANT, 464 psl. — kaina	\$6.00
K. BIELINIO, PENKTIEJI METAI, 592 psl. — kaina	\$6.00

Knygos kietai irištos ir iliustruotos.

Isigykite jas įvairių progų dovanoms!

Jas gausite NAUJIENOSE ir Lit. Fonde šiuo adresu:

K. BIELINIS, 70 Fifth Avenue, 9th floor,
NEW YORK 11, NEW YORK

NELAUKITE - RYTOJ GALI BŪTI PERVELU!

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius, ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimel ištikus, neturėsite jokių nemojonių.

„Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters“

O'MALLEY & McKAY, Inc.

222 WEST ADAMS STREET KAMBARYS 1043
Telefonas: CEntral 6-5208

Generaliai Agentai šių Kompanijų:

COLUMBIA INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO.
MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO.